

**Statistická šetření na ekologických
farmách ČR za období let 2006 a 2007**

**Ing. Ivana Darmovzalová
Ing. Kamila Koutná, Ph.D.**

Brno, prosinec 2007

OBSAH

Úvod.....	3
Statistická šetření na ekologických farmách ČR za období let 2006 a 2007	4
1. Statistická data a počet respondentů	4
2. Základní statistické informace o ekologickém zemědělství v ČR za rok 2006, 2007	4
4. Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2006 a 2007	8
5. Přehled počtu zvířat na ekologických farmách v ČR v letech 2001 - 2007	9
6. Produkce hospodářských zvířat na ekologických farmách v letech 2006 a 2007	12
7. Struktura a produkce plodin pěstovaných na ekologických farmách v ČR v letech 2006 a 2007	13
8. Zpracovatelé a dodavatelé podle druhu ekonomické aktivity v roce 2006	21
9. Registrovaní specialisté v ČR za rok 2006	22
10. Počet zaměstnanců na ekologických farmách ČR v letech 2006 a 2007	22
Závěr.....	24

Úvod

Odbor environmentální politiky a obnovitelných zdrojů energie MZe ČR zadal VÚZE tématický úkol „Statistická šetření na ekologických farmách“, jehož cílem je zjištění údajů z ekologických farem, které mají dále sloužit k naplňování cílů v Akčním plánu pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010.

V České republice je orgánem vykonávajícím dozor nad dodržováním zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a předpisů Evropských společenství (nařízení Rady EHS 2092/91 o ekologickém zemědělství) Ministerstvo zemědělství ČR (dále MZe). Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství (EZ) musí mít uzavřenou platnou smlouvu s některou kontrolní organizací, která je pověřena MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství.

Do roku 2005, kdy v ČR existovala pouze jedna kontrolní organizace (KEZ o.p.s), byla většina informací a dat, týkajících se ekologického zemědělství získávána především z jejích kontrolních šetření. V roce 2006 došlo v oblasti kontroly ekologicky hospodařících zemědělců k zásadní změně týkající se vytvoření konkurenčního prostředí. Oproti předešlým rokům, byly v roce 2006 kontrolou ekologického zemědělství v ČR pověřeny další dva subjekty. V současné době má každý ekologický zemědělec možnost zvolit si, která organizace u něj bude kontrolu dodržování pravidel ekologického zemědělství provádět. V současné době jsou výkonem kontrolní činnosti v systému ekologického zemědělství pověřeny tyto tři kontrolní organizace:

KEZ o.p.s., ABCert GmbH a Biokont CZ, s.r.o.

V roce 2007 byla statistická šetření na ekologických farmách v ČR prováděna všemi třemi výše uvedenými kontrolními organizacemi pod metodickým vedením VÚZE.

Výsledkem tohoto šetření je zpráva, která tvoří reprezentativní souhrn dat o ekologickém zemědělství v ČR za roky 2006 a 2007.

Statistická šetření na ekologických farmách ČR za období let 2006 a 2007

1. Statistická data a počet respondentů

Výsledky prezentované v této zprávě vycházejí z přímého průzkumu jednotlivých ekologicky hospodařících zemědělců v ČR. Respondenti (ekologičtí zemědělci) byli dotazováni inspektory kontrolních organizací. Inspektoři vyplňovali dotazníky, které navrhl Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (VÚZE), podle požadavků Evropská komise (EK). Kontrolní organizace (KO) prováděly průzkum u jednotlivých subjektů v období měsíců březen až listopad 2007.

Celkový počet respondentů (tj. ekologických farem) za rok 2006 byl 897. Počet dotazovaných ekologických farem se proti skutečnému stavu (tj. 963 registrovaných ekologických zemědělců v roce 2006) liší, protože u některých farem došlo k přestupu k jiné kontrolní organizaci. Tato skutečnost nebyla řádně statisticky a organizačně ošetřena, takže farmy, které byly v roce 2007 kontrolovány jinou KO než v roce 2006 nebyly v roce 2006 dotazovány a statisticky šetřeny. Počet respondentů a skutečný počet ekologických zemědělců, přihlášených do systému ekologického zemědělství v roce 2007 je také odlišný, protože VÚZE se s kontrolními organizacemi dohodl, že u ekologických zemědělců, kteří se budou registrovat až po datu 31. 7. 2007 nebude šetření prováděno. Navíc pokud byla farma přihlášena do EZ až ke konci kalendářního roku, nemohla u ní proběhnout řádná kontrola ze strany kontrolní organizace. Počet respondentů v roce 2007 je tedy 1 127 zemědělců, proti skutečnému stavu 1 318 zemědělců ke konci roku 2007.

Veškerá data o ekologickém zemědělství v ČR za roky 2006 a 2007 uváděná v této zprávě jsou získána z podkladových materiálů (dotazníků VÚZE) odsouhlasených inspektory KO v den řádné kontroly ekologického zemědělce, vyjma částí kde je uveden jiný zdroj dat.

2. Základní statistické informace o ekologickém zemědělství v ČR za rok 2006, 2007

Z podkladů Ministerstva zemědělství se do systému ekologického zemědělství od konce roku 2006 do 31. 12. 2007 registrovalo 355 nových ekologických farem. V ČR tedy na konci roku 2007 působilo 1 318 ekologicky hospodařících zemědělců.

Nejvíce farem se do systému ekologického zemědělství zaregistrovalo v první polovině roku 2007. Je pravděpodobné, že důvodem tohoto rychlého nárůstu byl termín 15. května 2007, do kterého se museli zemědělci zaregistrovat, aby ještě v témže roce obdrželi platbu za plochu vedenou v ekologickém zemědělství. V druhé polovině roku byl již nárůst nově registrovaných ekologických farem proti předcházejícím měsícům pozvolný. Vyšší počet registrací byl znovu ke konci roku 2007, kdy se přihlašovali zemědělci, kteří chtěli přejít z konvenčního zemědělství do systému ekologického zemědělství pro obdržení platby na rok 2008.

Od roku 2004 měli zemědělci možnost využívat dotační podpory získávané v rámci programu „Horizontální plán rozvoje venkova“ (HRDP). Pro programové období 2007-2013 vstoupilo v platnost nové Nařízení vlády č.79/2007 Sb., které umožňuje využívat finanční prostředky z programu rozvoje venkova. Nové možnosti čerpání podpor, vyšší sazby dotací na obhospodařované plochy zařazené do EZ a stále se zvyšující poptávka po bioproduktech na trhu mohou být důvodem zvýšení zájmu o ekologické hospodaření v ČR.

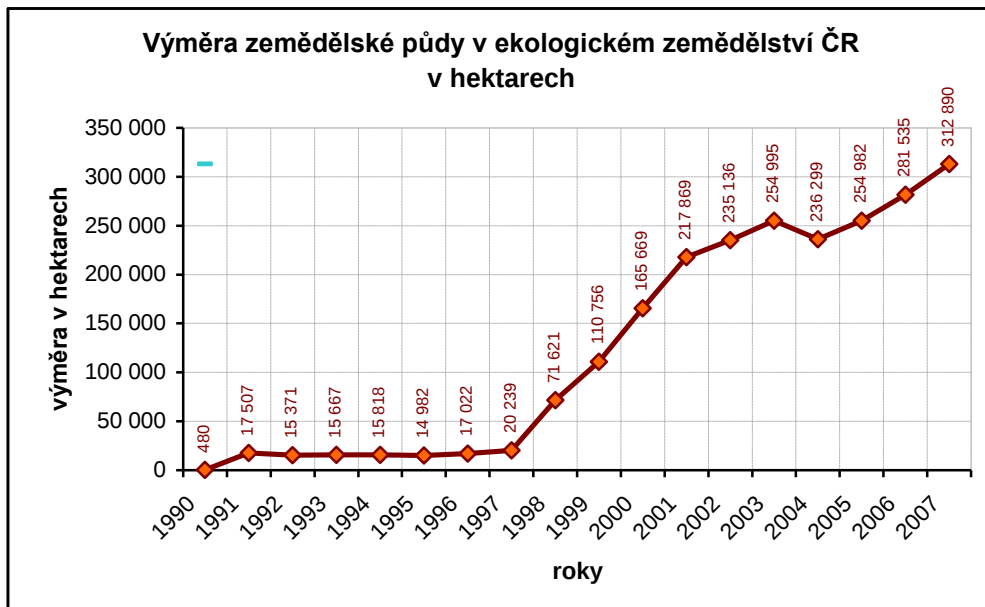
Tab. 1 Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství v ČR

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha	Procentický podíl z celkové výměry ZPF	Meziroční % nárůst výměry půdy v EZ
1990	3	480	-	-
1991	132	17 507	0,41	-
1992	135	15 371	0,36	-12
1993	141	15 667	0,37	2
1994	187	15 818	0,37	1
1995	181	14 982	0,35	-5
1996	182	17 022	0,40	14
1997	211	20 239	0,47	19
1998	348	71 621	1,67	254
1999	473	110 756	2,58	55
2000	563	165 669	3,86	50
2001	564	217 869	5,09	32
2002	721	235 136	5,50	8
2003	810	254 995	5,97	8
2004	836	236 299	6,16	-7
2005	829	254 982	5,98	8
2006	963	281 535	6,61	10
2007	1 318	312 890	7,36	11

Zdroj: MZe.

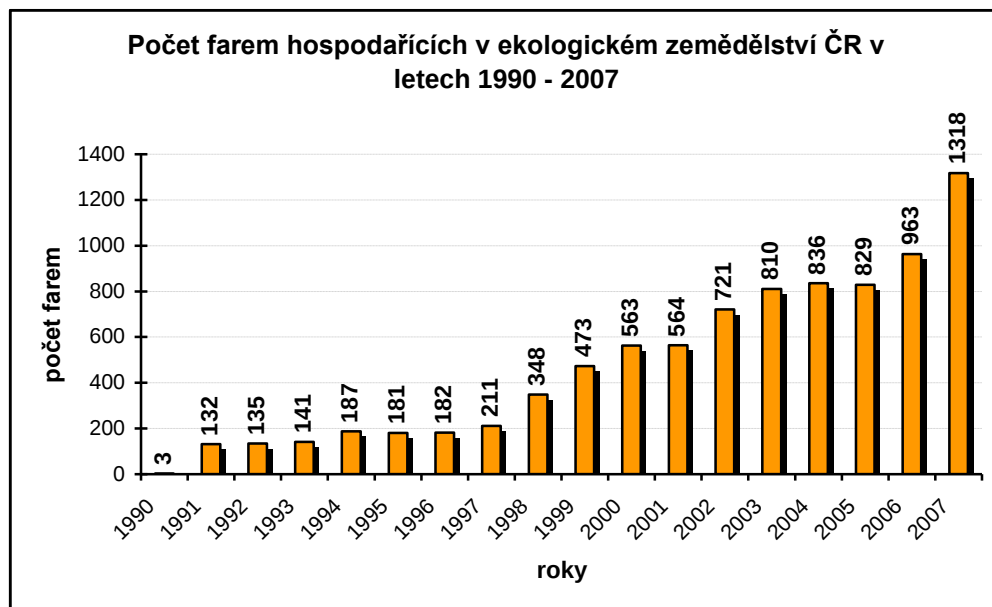
Z Tabulky 1 je patrné, že od roku 1998, kdy došlo k obnovení státní podpory ekologického zemědělství v ČR, se prudce zvýšila plocha výměry půdy registrované v ekologickém zemědělství a výrazně začal stoupat i počet ekologicky hospodařících farem. Zatímco v roce 1998 činila výměra ekologicky obhospodařované půdy pouhých 71 621 ha, do konce roku 2007 se zvýšila výměra této plochy na současných 312 890 ha.

Graf 1 Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR v letech 1990–2007

Zdroj: MZe.

Graf 2 Počet farem hospodařících v ekologickém zemědělství ČR v letech 1990–2007

Zdroj: MZe.

Z Grafu 2 je patrné, že se počet ekologicky hospodařících zemědělců v ČR se stále zvyšuje a předpokládá se, že tento trend bude pokračovat i v příštích letech.

3. Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2001-2007

Podle MZe byla ke dni 31. 12. 2007 celková výměra ekologicky využívané půdy v ČR (tj. certifikované i v konverzi) 312 890 ha. Výměra orné půdy se proti konci roku 2006 zvýšila o 6 026 ha, což je nárůst o 26 %. Výměra trvalých travních porostů (TTP) vzrostla o 25 709 ha, nárůst o 11 %. Plochy trvalých kultur vzrostly o 674 ha, nárůst o 56 %. Výměra ostatních ploch se snížila o 1 055 ha, tj. o 4 % (viz Tab. 2).

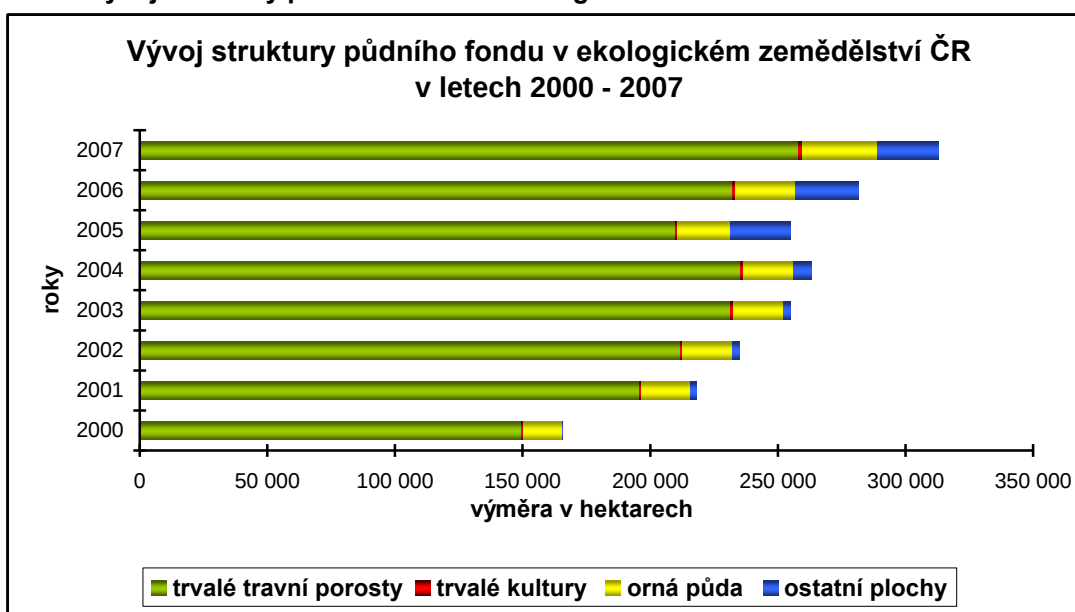
Tab. 2 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Druh kultury	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Meziroční % nárůst 2006/2007
Orná půda (ha)	15 295	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 479	29 505	26
Trvalé travní porosty (ha)	149 705	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 190	257 899	11
Trvalé kultury (ha)	462	963	898	928	1 170	820	1 196	1 870	56
Ostatní plochy (ha)	237	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 671	23 616	-4
Celková plocha půdního fondu na ekofarmách (ha)	165 699	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 535	312 890	11

Zdroj: MZe.

Trendem posledních dvou let je nárůst ploch orné půdy a ploch trvalých kultur. Předpokládá se, že i v dalších letech bude nárůst výměry těchto kultur v EZ pokračovat.

Graf 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2000–2007

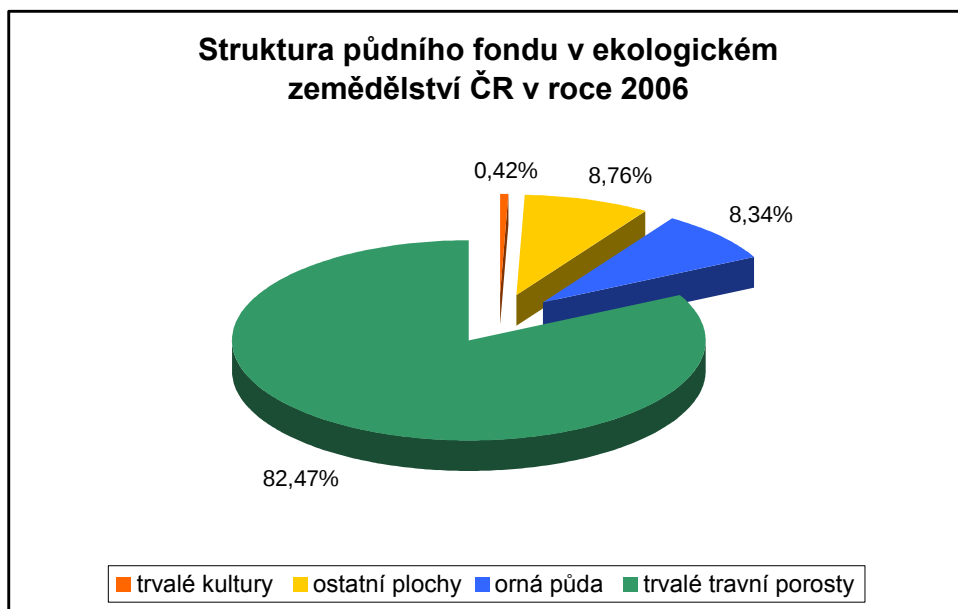

Zdroj: MZe.

4. Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2006 a 2007

Celková plocha půdy v ekologickém zemědělství ČR ke konci roku 2006 činila 281 535 hektarů, což odpovídá 6,61 % celkové výměry zemědělského půdního fondu ČR. Z toho bylo 23 479 ha orné půdy, 232 190 ha trvalých travních porostů a 1 196 ha trvalých kultur. Ostatní plochy registrované v EZ tvořily 24 671 ha, relativní hodnoty ukazuje Graf 4.

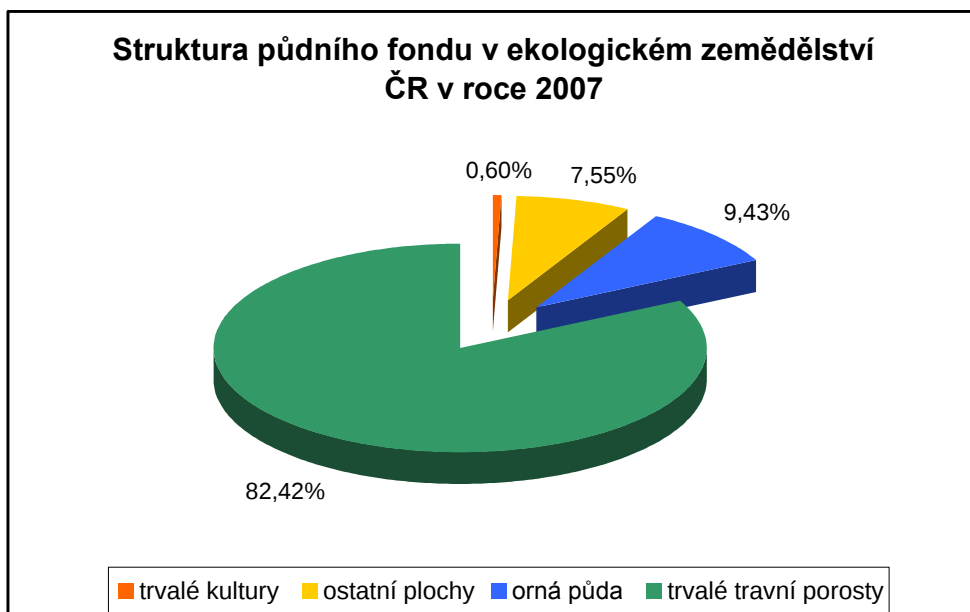
Graf 4 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v roce 2006

Zdroj: MZe.

Celková plocha půdy v ekologickém zemědělství ČR k 31. 12. 2007 byla 312 890 hektarů, což je 7,4 % zemědělského půdního fondu ČR (viz Graf 5).

Graf 5 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v roce 2007

Zdroj: MZe.

5. Přehled počtu zvířat na ekologických farmách v ČR v letech 2001-2007

Z následujícího přehledu zvířat chovaných na ekologických farmách v ČR v letech 2006 a 2007 je patrné zvýšení početních stavů téměř u všech chovaných druhů. Od roku 2005, kdy došlo k mírnému poklesu stavů skotu, ovcí a koz, došlo v letech 2006 a 2007 opět k jejich nárůstu. V porovnání let 2005 a 2006 se u skotu zvýšil počet zvířat o 69,5 %, u ovcí o 64,9 % a u koz dokonce o 92,5 %. Stejně tak počty drůbeže vzrostly o 43,6 %. Naopak v roce 2006 došlo k výraznému poklesu početních stavů prasat o 52,9 %. Údaje o početním stavu koní v letech 2004 a 2005 nejsou k dispozici, proto lze pouze konstatovat, že oproti roku 2003 došlo v roce 2006 k růstu o 15 % (viz Tab. 3).

Tab. 3 Přehled zvířat chovaných na ekologických farmách ČR v letech 2001-2007

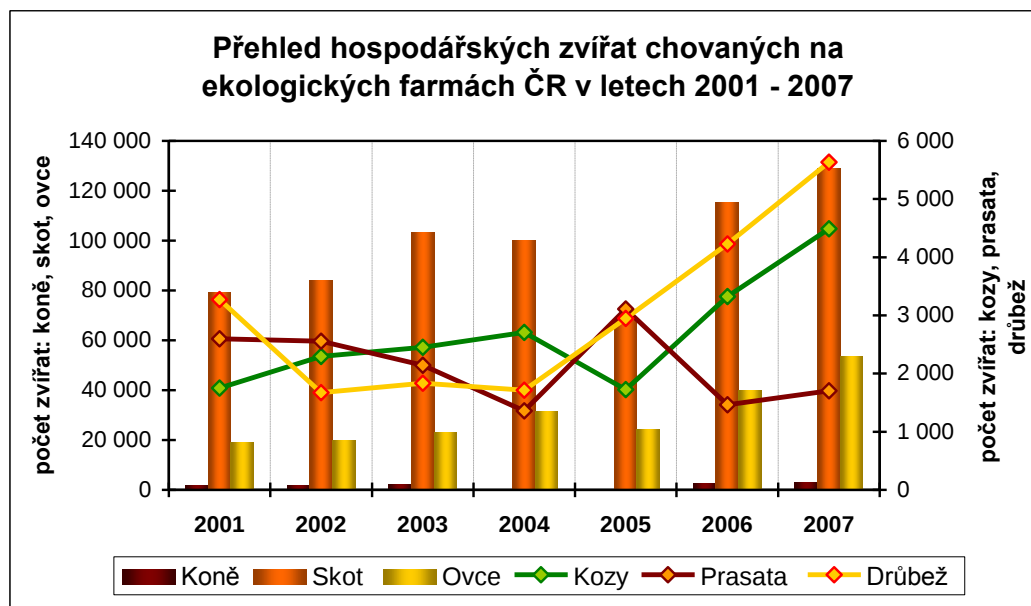
Kategorie hospodářských zvířat	Počet zvířat (v kusech)						
	2001 ¹⁾	2002 ¹⁾	2003 ¹⁾	2004 ²⁾	2005 ²⁾	2006	2007 ³⁾
Koně	1 684	1 760	2 222	n.a.	n.a.	2 563	3 019
Skot (celkem)	79 364	84 109	103 262	100 304	67 956	115 192	128 968
Ovce (celkem)	19 029	19 894	23 147	31 631	24 230	39 967	53 452
Kozy (celkem)	1 753	2 297	2 451	2 708	1 726	3 322	4 491
Prasata (celkem)	2 597	2 558	2 143	1 359	3 108	1 464	1 706
Drůbež (celkem)	3 274	1 675	1 837	1 715	2 946	4 229	5 635
Králíci, chovné samice	58	19	0	0	0	15	20
Včely (počet rojů)	16	6	7	n.a.	n.a.	197	280
Ryby	3 000	46 000	46 000	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Ostatní zvířata	n.a.	n.a.	n.a.	3 000	180	45	5

1) Zdroj: Studie Ekologické zemědělství v ČR, KEZ, listopad 2004.

2) Zdroj: MZe.

3) Zdroj: Data získaná od kontrolních organizací k 31. 10. 2007.

Graf 6 Přehled hospodářských zvířat chovaných na ekologických farmách ČR

Hodnoty osy Y (vlevo) v rozmezí 0 až 140 000 ks zvířat chovaných v EZ jsou pro: **koně, skot a ovce**.

Hodnoty osy Y (vpravo) v rozmezí 0 až 6 000 ks zvířat chovaných v EZ jsou pro: **kozy, prasata a drůbež**.

Zdroj: Data za roky 2001-2005, MZe.

Zdroj: Data za rok 2006 a 2007 z dotazníkového šetření.

Tab. 4 Přehled zvířat chovaných na ekologických farmách v letech 2006 a 2007

Kategorie hospodářských zvířat	Počet zvířat v kusech		Meziroční % nárůst
	2006 ¹⁾	2007 ²⁾	
Koně	2 536	3 019	19
Skot (celkem)	115 192	128 968	12
Skot pro masnou produkci	6 004	7 029	17
Dojnice	4 322	4 287	-1
* KBTPM	52 666	59 089	12
Mladý skot (obě pohlaví) - do 6 měs.	29 286	31 946	9
Ostatní hovězí dobytek	22 914	26 617	16
Ovce (celkem)	39 967	53 452	34
Chovná zvířata (ovce + berani)	24 555	32 128	31
Další ovce - na maso, jateční	15 412	21 324	38
Kozy (celkem)	3 322	4 491	35
Chovné kozy (kozy a kozli)	2 297	2 984	30
Ostatní kozy - na maso, jateční	1 025	1 507	47
Prasata (celkem)	1 464	1 706	17
Výkrmová prasata	728	956	31
Chovné prasnice	177	169	-5
Ostatní prasata kanci na chov, selata...	559	581	4
Drůbež (celkem)	4 229	5 635	33
Brojleři	200	80	-60
Nosnice	2 194	2 121	-3
Ostatní (krůty, kachny, husy)	1 835	3 434	87
Králíci, chovné samice	15	20	33
Včely (počet rojů)	197	280	42
Ostatní zvířata	45	5	-89

* KBTPM - krávy bez tržní produkce mléka

1) Skutečný početní stav zvířat na farmě, zjištěný inspektory v den kontroly.

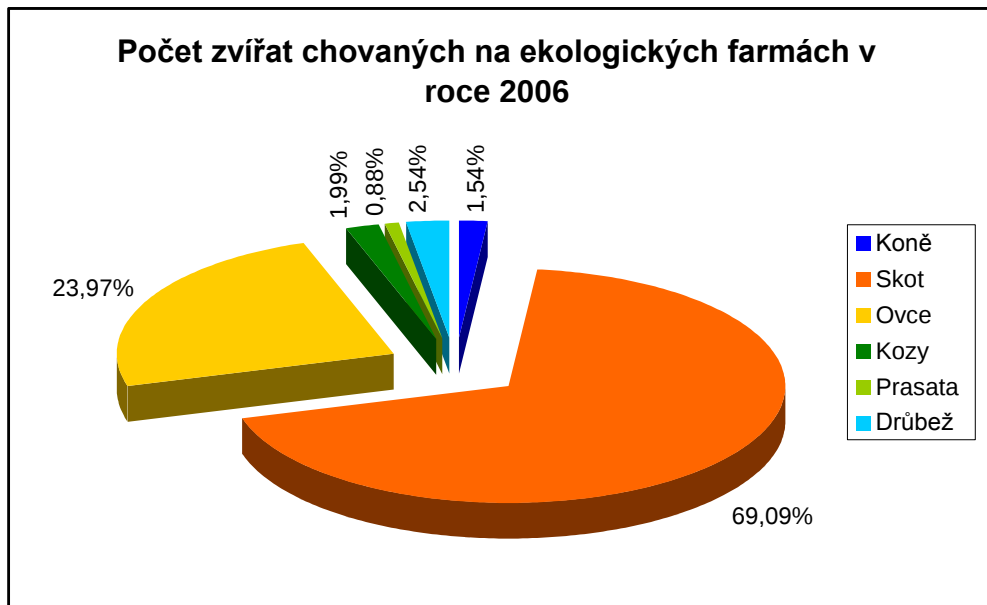
2) Početní stav zvířat v den kontroly, vyjma zvířat zemědělců zaregistrovaných po 31. 7. 2007.

Zdroj: dotazníkové šetření.

Počty zvířat uvedené v přehledu Tabulky 4 jsou sumarizací zvířat chovaných na dotazovaných ekologických farmách. Skutečné stavy zvířat v roce 2007 jsou pravděpodobně vyšší, neboť tabulka nezahrnuje data ekologických zemědělců, kteří se přihlásili do systému ekologického zemědělství až v druhé polovině roku 2007. I přesto je patrné zvýšení počtu chovaných hospodářských zvířat v EZ.

U skotu došlo k meziročnímu nárůstu 12 %. U jednotlivých kategorií skotu došlo ke snížení počtu zvířat pouze u dojnic, a to o 1 %. Počet koní a prasat chovaných na ekologických farmách se oproti roku 2006 zvýšil téměř o 20 %. Vysoký nárůst je u koz a ovcí. V porovnání let 2006 a 2007 se početní stav drůbeže, ovcí a koz zvýšil o třetinu. Králíků a chovných samic se v roce 2006 na ekologických farmách chovalo 15 ks, v roce 2007 došlo k nárůstu o 5 ks. V roce 2006 bylo v EZ chováno 197 rojů včel, tento stav se v roce 2007 zvýšil na 280 rojů.

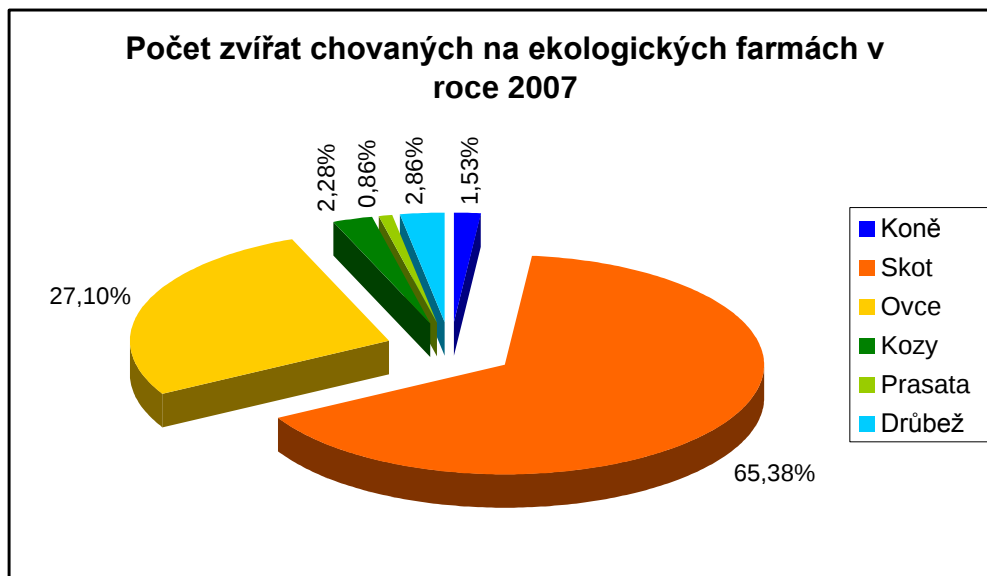
Graf 7 Přehled zvířat chovaných na ekologických farmách v ČR v roce 2006

Zdroj: dotazníkové šetření.

V roce 2006 bylo na ekologických farmách chováno 115 192 kusů skotu (tj. 69,09 % všech hospodářských zvířat chovaných v EZ v roce 2006), 39 967 kusů ovčí (23,97 %), 3 322 kusů koz (1,99 %). Počet kusů prasat v roce 2006 byl 1 464 (0,88 %), drůbeže 4 229 (2,54 %) a počet chovaných koní 2 536 (1,54 %).

Graf 8 Přehled zvířat chovaných na ekologických farmách v ČR v roce 2007

Zdroj: dotazníkové šetření.

V roce 2007 (vyjma dat ekologických zemědělců registrovaných po 31. 7. 2007) bylo na ekologických farmách chováno 128 968 kusů skotu (tj. 65,38 % všech hospodářských zvířat chovaných v EZ v roce 2007), 53 452 (27,10 %) kusů ovčí, 4 491 (2,28 %) kusů koz. Počet kusů prasat činil 1 706 (0,86 %), drůbeže 5 635 (2,86 %) a koní 3 019 (1,53 %).

6. Produkce hospodářských zvířat na ekologických farmách v letech 2006 a 2007

Tab. 5 Certifikovaná produkce zvířat na ekologických farmách v r. 2006 a 2007

Produkty	Jednotka	Produkce (certifikovaná)	
		r. 2006	r. 2007 ¹⁾
Maso (celkem) (1000 kg)	1000 kg	6 714,94	8 706,06
Koňské	1000 kg	0,00	0,00
Hovězí	1000 kg	6 349,85	6 331,77
Ovčí	1000 kg	289,79	1 789,67
Kozí	1000 kg	26,38	27,74
Vepřové	1000 kg	47,10	555,16
Drůbeží	1000 kg	1,82	1,72
Produkce mléka			
Čerstvé mléko - kravské	1000 l	11 202,47	10 764,64
- ovčí	1000 l	10,00	0,00
- kozí	1000 l	177,01	343,50
Smetana	1000 l	0,00	0,00
Další produkce udávaná v množství	1000 kg	13,06 tvaroh	12,36 tvaroh 0,23 tvrdý sýr
Máslo	1000 kg	0,95	0,96
Sýr - kravský	1000 kg	5,28	2,36
- ovčí	1000 kg	1,10	0,00
- kozí	1000 kg	2,52	6,52
Vejce			
Pro konzumaci	1000 kg	25,67	27,42
Med	1000 kg	9,00	5,00
Další produkce udávaná ve váze	1000 kg	3,30 ovčí vlna	3,20 ovčí vlna

1) Předpokládaný odhad zemědělců (pouze data zemědělců registrovaných do 31. 7. 2007).

Z důvodu přepočtu na stejnou měrnou jednotku byly použity tyto přepočtové koeficienty:

- hovězí v živé váze - 1,8 (výtěžnost v mase 55 %),
- skopové a kozí maso - 2 (výtěžnost v mase 50 %),
- vepřové maso - 1,25 (výtěžnost v mase 80 %),
- drůbež - 1,4 (výtěžnost v mase 70 %),
- u vajec bylo uvažováno, že v 1 kg je 16 ks vajec.

Přepočtové koeficienty - konzultace s odborníky.

Zdroj: dotazníkové šetření.

V České republice stále dostatečně nefunguje systém zpracování a prodeje ekologicky vyprodukovaných potravin. Ekologičtí zemědělci mají problém dodávat své výrobky do maloobchodní sítě – často kvůli výkyvům v nabídce. Nízký počet registrovaných produktů (mléčných výrobků, vajec, masa a dalších) je způsoben i prodejem produktů z ekologických chovů do blízkého okolí (prodej na lokálních tržnicích nebo přímo „ze dvora“), tj. lidem, kteří danou ekologickou farmu dobře znají a nepožadují proto, aby byla potravina certifikována jako bioprodukt.

Přesto bylo na ekologických farmách v roce 2006 vyprodukováno celkem 6 714,94 t certifikovaného masa. V roce 2007 byla celková produkce certifikovaného masa z ekologických chovů 8 706,06 t. Produkce certifikovaného kravského mléka v roce 2006 byla 11 202,47 tis. litrů a v roce 2007 činila 10 764,64 tis. litrů. Produkce certifikovaného koziho mléka v roce 2006 činila 177,01 tis. litrů a 343,5 tis. litrů v roce 2007. V roce 2006 činila certifikovaná produkce ovčího mléka 10 tis. litrů, zatímco v roce 2007 nebyla dotazovanými ekologickými zemědělci udána žádná ekologická produkce ovčího mléka.

7. **Struktura a produkce plodin pěstovaných na ekologických farmách v ČR v letech 2006 a 2007**

Tab. 6 Struktura plodin a produkce plodin na ekologických farmách ČR v roce 2006

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) - celkem	1 934,23	7 429,75	9 363,98	20530,6
Pšenice obecná	550,81	1 678,62	2 229,43	6 659,03
Špalda	56,97	1 011,69	1 068,66	2 322,45
Pšenice tvrdá	0,00	131,45	131,45	570,90
Žito	58,62	277,36	335,98	548,24
Ječmen	537,32	1 330,56	1 867,88	3 804,30
Oves	330,06	1 395,00	1 725,06	3 195,78
Tritikále	320,27	712,26	1 032,53	1 726,86
Kukuřice na zrno	69,00	178,92	247,92	666,83
Rýže	0,00	0,00	0,00	0,00
Pohanka	5,26	612,48	617,74	783,71
Amarant	0,00	25,00	25,00	44,80
Ostatní obiloviny na zrno (včetně osiv)	5,92	76,42	82,34	207,70
Luskoviny na zrno celkem (suché luskoviny)	149,87	781,97	931,84	1663,28
Hrách	39,25	129,50	168,75	336,75
Fazole	0,00	2,12	2,12	2,21
Bob	0,00	156,50	156,50	376,87
Lupina	61,00	40,64	101,64	45,43
Sója	0,00	3,00	3,00	5,00
Pelouška	3,42	267,01	270,43	251,52
Ostatní luskoviny	46,20	183,20	229,40	645,50
Brambory (včetně ranných a sadbových brambor)	10,13	85,48	95,61	1 497,60
Cukrová řepa (včetně sadby)	0,46	1,70	2,16	
Krmné okopaniny a brukvovité (bez bruk. na osivo)	1,10	46,54	47,64	61,58
Průmyslové rostliny celkem	102,52	401,06	503,57	619,86
Tabák	0,56	0,00	0,56	0,00
Chmel	0,00	0,00	0,00	0,00
Bavlna	0,00	0,00	0,00	0,00
Řepka a řepice	83,83	46,36	130,19	14,44
Slunečnice	0,00	27,31	27,31	68,97
Sója	0,00	0,00	0,00	0,00
Aromatické, léčivé rostliny a koření	8,99	137,45	146,43	379,92
Další průmyslové rostliny	9,14	189,94	199,08	156,53

Zdroj: dotazníkové šetření.

pokračování Tab. 6

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody (celkem)	5,36	164,12	169,48	562,41
Mrkev	3,57	2,74	6,31	14,52
Petržel	0,02	0,89	0,91	3,82
Cibule	0,16	15,96	16,12	382,33
Česnek	0,06	0,86	0,92	1,65
Kapusta	0,00	0,26	0,26	1,51
Kapusta růžičková	0,01	0,16	0,17	0,54
Rajčata	0,11	0,10	0,21	1,35
Chřest	0,00	0,00	0,00	0,00
Okurky salátové	0,13	0,63	0,76	2,49
Paprika	0,01	0,22	0,23	0,70
Pór	0,10	0,38	0,48	2,35
Zelí bílé, červené	0,00	1,34	1,34	4,52
Venkovní nebo nekryté	1,20	140,42	141,61	144,91
Skleníkové nebo chráněné před nepřízní počasí	0,00	0,17	0,17	1,75
Květiny a okrasné rostliny (bez pěstitelských školek)	0,10	0,15	0,25	0,51
Pícniny (celkem)	1 623,80	5 054,09	6 677,89	*
Dočasné zatrávnění	490,86	1 184,83	1 675,69	*
Kukuřice na zeleno (na siláž)	243,35	149,43	392,78	*
Další píce	889,59	3 719,83	4 609,42	*
Orná půdy na osivo a sadbu	185,37	135,79	321,16	198,63
Další plodiny orné půdy	162,02	311,43	473,45	5 974,50
Půda ležící ladem jako část pro rotující plodiny	281,80	300,78	582,58	0,00

* produkce pícnin je rozdělena na seno, senáž, píci, siláž (Tabulka 6a)

Ekologická produkce je pouze za certifikované plodiny.

Zdroj: dotazníkové šetření.

pokračování Tab. 6

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Trvalé travní porosty				
Louky a pastviny celkem	32 943,64	186 733,86	219 677,50	*
Louky	17 155,36	66 989,25	84 144,61	*
Pastviny	15 037,43	117 692,63	132 730,06	*
Louky a pastviny (bez extenzivní pastvy)	9,71	344,88	354,59	*
Extenzivní pastva	741,14	1 707,10	2 448,24	*
Trvalé kultury				
Ovocné sady a bobuloviny (celkem)	413,16	569,87	983,03	950,66
Čerstvé ovoce a bobuloviny mírného pásu	33,80	60,63	94,43	177,95
Čerstvé ovoce a bobuloviny subtropického pásu	0,00	0,00	0,00	0,00
Ořechy	0,17	1,04	1,21	0,99
Jablka	147,36	327,86	475,22	494,08
Hrušně	1,18	68,94	70,12	97,88
Meruňky	66,67	9,58	76,25	67,78
Broskve	0,46	3,74	4,20	4,00
Švestky	133,07	39,17	172,24	24,04
Třešně	30,45	58,91	89,36	22,07
Citrusové plantáže	0,00	0,00	0,00	0,00
Olivové plantáže	0,00	0,00	0,00	0,00
Vinohrady	0,67	19,15	19,82	61,87
Další trvalé kultury	69,03	0,06	69,09	0,00
Nevyužitá půda (ležící ladem, není částí rotace plodin)	0,00	60,73	60,73	0,00

* produkce TTP je rozdělena na seno, senáž a píci (Tabulka 6b)

Ekologická produkce je pouze za certifikované plodiny.

Zdroj: dotazníkové šetření.

Tab. 6a Ekologická produkce z píce v roce 2006

	Ekologická produkce (t)			
	seno	senáž	píce	siláž
Pícniny celkem	3 930,43	29 331,76	16 728,13	2 268,36
Dočasné zatrávnění	1 487,30	3 757,20	562,45	0,00
Kukuřice na zeleno (na siláž)	0,00	0,00	0,00	2 268,36
Další píce	2 443,13	25 574,56	16 165,68	0,00

Zdroj: dotazníkové šetření.

Tab. 6b Ekologická produkce z TTP v roce 2006

	Ekologická produkce (t)		
	seno	senáž	píce
Louky a pastviny celkem	465 614,90	225 267,00	738 000,30
Louky	204 496,46	131 398,10	23 213,84
Pastviny	258 684,44	93 638,90	704 985,46
Louky a pastviny (bez extenzivní pastvy)	420,00	180,00	800,00
Extenzivní pastva	2 014,00	50,00	9 001,00

Zdroj: dotazníkové šetření.

Přestože byla v roce 2006 cukrová řepa pěstována na 1,70 ha orné půdy v ekologickém režimu, není produkce cukrovky známa (data nebyla dodána).

Průměrná ekologická produkce u krmných okopanin a brukvovitých nemusí být úplně přesná z toho důvodu, že v některých případech byla vyprodukovaná hmota zaorána a nebo nebyla data za produkci vůbec uvedena.

Tab. 7 Struktura plodin a produkce plodin na ekologických farmách ČR v roce 2007

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) - celkem	5 306,11	8 112,23	13 418,34	2 441,41
Pšenice obecná	1 617,59	2 016,96	3 634,55	7 072,40
Špalda	32,20	1 073,12	1 105,32	4 034,24
Pšenice tvrdá	0,00	139,23	139,23	409,30
Žito	117,29	585,53	702,82	4 962,00
Ječmen	1 401,01	661,36	2 062,37	2 150,03
Oves	889,94	1 928,55	2 818,49	5 602,39
Tritikále	754,35	907,05	1 661,40	2 730,45
Kukuřice na zrno	130,01	196,34	326,35	1 326,09
Rýže	0,00	0,00	0,00	0,00
Pohanka	70,69	530,82	601,51	888,55
Amarant	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostatní obiloviny na zrno (včetně osiv)	293,03	73,28	366,31	121,50
Luskoviny na zrno celkem (suché luskoviny)	154,44	779,73	934,17	2 979,02
Hrách	21,38	155,10	176,48	358,72
Fazole	0,00	0,13	0,13	0,21
Bob	5,00	116,06	121,06	243,49
Lupina	19,09	32,87	51,96	119,00
Sója	0,00	4,00	4,00	4,00
Pelushka	36,70	183,26	219,96	463,10
Ostatní luskoviny	72,27	288,31	360,58	1 790,50
Brambory (včetně ranných a sadbových brambor)	78,22	124,34	202,56	2 486,46
Cukrová řepa (včetně sadby)	2,36	0,48	2,84	1,50
Krmné okopaniny a brukvovité (bez bruk. na osivo)	74,82	28,15	102,97	385,50
Průmyslové rostliny celkem	570,48	535,41	1 105,42	913,04
Tabák	4,74	0,00	4,27	0,00
Chmel	0,00	0,00	0,00	0,00
Bavlna	0,00	0,00	0,00	0,00
Řepka a řepice	397,49	77,17	474,66	137,72
Slunečnice	0,00	36,20	36,20	74,00
Sója	0,00	0,00	0,00	0,00
Aromatické, léčivé rostliny a koření	36,39	182,56	218,95	436,91
Další průmyslové rostliny	131,86	239,48	371,34	264,42

Zdroj: dotazníkové šetření.

pokračování Tab. 7

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody (celkem)	9,40	217,33	226,73	2 652,70
Mrkev	2,82	31,28	34,10	1 318,39
Petržel	0,22	1,10	1,32	211,70
Cibule	0,32	2,99	3,31	54,38
Česnek	0,36	1,68	2,04	5,74
Kapusta	0,00	0,54	0,54	454,05
Kapusta růžičková	0,01	0,22	0,23	0,74
Rajčata	0,21	0,20	0,41	11,90
Chřest	0,00	0,00	0,00	0,00
Okurky salátové	0,12	0,44	0,56	11,56
Paprika	0,06	0,29	0,35	1,80
Pór	0,00	0,32	0,32	2,65
Zelí bílé, červené	0,24	0,58	0,82	10,40
Venkovní nebo nekryté	4,95	159,77	164,72	124,40
Skleníkové nebo chráněné před nepřízní počasí	0,09	17,95	18,04	445,00
Květiny a okrasné rostliny (bez pěstitelských školek)	0,10	0,15	0,25	0,90
Píce (celkem)	2 558,17	4 710,46	7 268,63	*
Dočasné zatravnění	978,45	1 473,50	2 451,95	*
Kukuřice na zeleno (na siláž)	169,92	0,00	169,92	*
Další píce	1 409,80	3 236,96	4 646,76	*
Orná půdy na osivo a sadbu	121,73	455,66	577,39	367,92
Další plodiny orné půdy	255,77	399,42	655,19	5 573,02
Půda ležící ladem jako část pro rotující plodiny	159,26	474,31	633,57	0,00

* produkce a výnosy píce jsou rozděleny na seno, senáž, píci, siláž (Tabulka 7a)

Ekologická produkce a ekologické výnosy jsou pouze za certifikované plodiny.

Zdroj: dotazníkové šetření.

pokračování Tab. 7

Plodiny	V období konverze (ha)	V ekologickém režimu (ha)	Celkem (ha)	Ekologická produkce (t)
Trvalé travní porosty				
Louky a pastviny celkem	47 261,51	196 604,61	243 866,12	*
Louky	20 145,70	71 882,09	92 027,79	*
Pastviny	24 070,48	122 570,31	146 640,79	*
Louky a pastviny (bez extenzivní pastvy)	1 374,04	142,66	1 516,70	*
Extenzivní pastva	1 671,29	2 009,55	3 680,84	*
Trvalé kultury				
Ovocné sady a bobuloviny (celkem)	618,62	692,77	1 311,39	1 517,76
Čerstvé ovoce a bobuloviny mírného pásu	136,59	69,11	205,70	189,38
Čerstvé ovoce a bobuloviny subtropického pásu	1,34	0,00	1,34	0,00
Ořechy	2,59	1,07	3,66	1,10
Jablka	286,00	363,24	649,24	711,81
Hrušně	34,16	77,02	111,18	432,24
Meruňky	18,81	63,57	82,38	62,02
Broskve	7,87	3,74	11,61	16,70
Švestky	48,98	54,50	103,48	66,66
Třešně	82,28	60,51	142,79	37,85
Citrusové plantáže	0,00	0,00	0,00	0,00
Olivové plantáže	0,00	0,00	0,00	0,00
Vinohrady	163,57	18,98	182,55	89,03
Další trvalé kultury	5,29	0,06	5,35	0,10
Nevyužitá půda (ležící ladem, není částí rotace plodin)	8,02	0,50	8,52	0,00

* produkce TTP je rozdělena na seno, senáž a píce (Tabulka 7b)

Ekologická produkce je pouze za certifikované plodiny.

Zdroj: dotazníkové šetření.

Tab. 7a Ekologická produkce z píce v roce 2007

	Ekologická produkce (t)			
	seno	senáž	píce	siláž
Píce celkem	2 667,73	32 121,54	16 763,81	0,00
Dočasné zatrávnění	1 121,23	6 575,98	3 818,15	0,00
Kukuřice na zeleno (na siláž)	0,00	0,00	0,00	0,00
Další píče	1 546,50	25 545,56	12 945,66	0,00

Zdroj: dotazníkové šetření.

Tab. 7b Ekologická produkce z TTP v roce 2007

	Ekologická produkce (t)		
	seno	senáž	píce
Louky a pastviny celkem	454 699,94	246 197,75	764 121,33
Louky	198 521,69	144 807,35	23 266,50
Pastviny	253 974,25	100 900,40	727 108,83
Louky a pastviny (bez extenzivní pastvy)	120,00	90,00	680,00
Extenzivní pastva	2 084,00	400,00	13 066,00

Zdroj: dotazníkové šetření.

Ekologická produkce za rok 2007 je předpokládaným odhadem zemědělců. V tabulce nejsou uvedena data od ekologických zemědělců registrovaných až po 31. 7. 2007.

8. Zpracovatelé a dodavatelé podle druhu ekonomické aktivity v roce 2006

Tab. 8 Zpracovatelé a dodavatelé podle druhu ekonomické aktivity v roce 2006

Ekonomická aktivita	Počet zpracovatelů	Počet dovozců
Výroba, zpracování a konzervování masa a masných produktů	28	0
Výroba a konzervování masa	26	0
Výroba a konzervování drůbežího masa	0	0
Produkce masa a výrobků z drůbežího masa	2	0
Výroba a konzervování ovoce a zeleniny	24	1
Výroba a konzervování brambor	1	0
Výroba ovocných a zeleninových džusů	8	0
Výroba a konzervování ovoce a zeleniny jinde nespecifikovaná	15	1
Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	0	0
Výroba surových olejů a tuků	0	0
Výroba rafinovaných olejů a tuků	0	0
Výroba margarínů a obdobných jedlých tuků	0	0
Zpracování mléčných produktů	12	0
Zpracování mléka a výroba sýra	12	0
Výroba zmrzliny	0	0
Zpracování obilných produktů, škrobu a produktů ze škrobu	11	4
Zpracování obilných produktů	10	2
Zpracování škrobu a produktů ze škrobu	1	2
Zpracování hotových živočišných krmiv	3	0
Zpracování hotových krmiv pro zvířata na farmách	3	0
Zpracování hotových krmiv pro domácí zvířata	0	0
Zpracování ostatních potravinových produktů	83	14
Výroba chleba; výroba čerstvého sladkého pečiva a koláčů	32	0
Výroba sucharů a sušenek, výroba hotových sucharů a koláčů	13	0
Výroba cukru	1	1
Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek	0	0
Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a obdobných moučných produktů	4	2
Zpracování čaje a kávy	9	5
Výroba koření a chuťových přísad	6	5
Výroba homogenizovaných připravených jídel a dietních jídel	1	0
Výroba ostatních potravin jinde nespecifikovaných	17	1
Výroba nápojů	8	0
Výroba destilovaných alkoholických nápojů	1	0
Zpracování ethyl alkoholu z kvašených materiálů	0	0
Výroba vína	3	0
Výroba jablečného vína a ostatních ovocných vín	0	0
Výroba ostatních nededilovaných fermentovaných nápojů	4	0
Výroba piva	0	0
Výroba sladu	0	0

Zdroj: jednotlivé Kontrolní organizace (ABCert, Biokont, KEZ).

9. Registrovaní specialisté v ČR za rok 2006

Tab. 9 Počet registrovaných specialistů v ČR za rok 2006

Registrovaný specialista	Konec 2005	Nový v 2006	Ukončeno 2006	Konec 2006
Celkový počet registrovaných specialistů	1 234	239	50	1093 *
Pouze producenti ¹⁾	794	132	28	898
Pouze výrobci ²⁾	87	74	9	152
Pouze dovozci ³⁾	2	3	2	3
Producenti/výrobci ⁴⁾	39	2	6	35
Producenti/dovozci ⁴⁾	0	0	0	0
Výrobci/dovozci ⁴⁾	3	2	1	4
Producenti/výrobci/dovozci ⁴⁾	2	0	1	1
Ostatní registrovaní specialisté ⁵⁾	307	26	3	72 *

* V úvahu bylo vzato nařízení rady (EC) 392/2004 (vyjma provozoven), v roce 2005 jsou provozovny stále zahrnuty.

1) Producenti: ekofarmy (včetně zpracovatelů, balení a značení vlastní rostl. a živ. produkce na farmě).

2) Výrobci: specialista, který konzervuje a/nebo vyrábí produkty EZ (včetně porážek zvířat a jatečních). Balení a značení jako ekologický výrobek je také součástí výrobců.

3) Dovozci: specialista, který dováží ekologické produkty z třetích zemí pro následný prodej.

4) Smíšené: odpovídá specialistům, kteří jsou zapojeni ve více než jedné aktivitě předepsané v nařízení.

5) Specialisté nezahrnutí v jiných skupinách.

Zdroj: jednotlivé Kontrolní organizace (ABCert, Biokont, KEZ).

10. Počet zaměstnanců na ekologických farmách ČR v letech 2006 a 2007

Následující tabulka udává počet zaměstnanců na ekologických farmách v ČR zjištěný přímým dotazováním ekologických zemědělců za rok 2006. Údaje za rok 2007 udávají pouze počet zaměstnanců u ekologických zemědělců nově registrovaných v první polovině roku (do 31. 7. 2007).

Tab. 10 Počet zaměstnanců na ekologických farmách ČR v letech 2006 a 2007

počet zaměstnanců v přepočtu na plný pracovní úvazek	rok 2006			rok 2007 ¹⁾		
	počet pracovníků (celkem / plný / částečný úvazek)	počet plných pracovních úvazků/rok (přepočteno)	počet pracovních hodin/rok (přepočteno)	počet pracovníků (celkem / plný / částečný úvazek)	počet plných pracovních úvazků/rok (přepočteno)	počet pracovních hodin/rok (přepočteno)
rodinní členové	1078 / 777 / 301	900,95	1 809 107,60	295 / 161 / 134	206,97	415 595,76
trvalí zaměstnanci	2448 / 2353 / 95	2 388,95	4 797 011,60	259 / 238 / 21	245,60	493 164,80
učňové / praktikanti	44 / 6 / 38	10,50	21 084,00	0 / 0 / 0	0,00	0,00
sezónní / příležitostní pracovníci	- / 0 / -	97,86	196 503,00	- / 0 / -	27,39	54 999,12

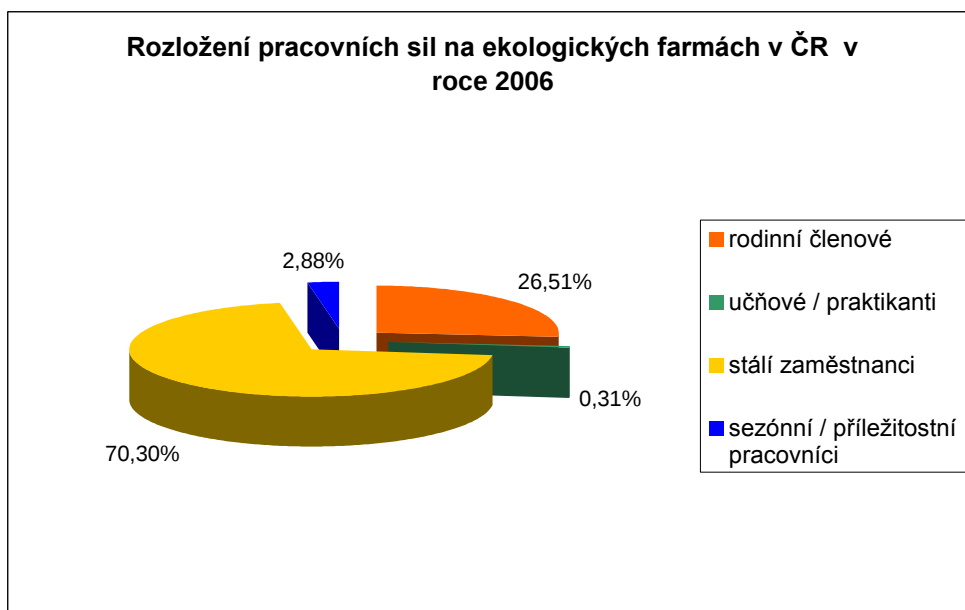
1) pouze farmy registrované nově v EZ v roce 2007 (do 31. 7. 2007).

Přepočet: 8 hodinová pracovní doba, 251 pracovních dní v roce 2006 i 2007.

Zdroj: dotazníkové šetření.

Bylo zjištěno, že na dotazovaných ekologických farmách pracovalo v roce 2006 na plný úvazek 1 078 rodinných příslušníků, z toho 777 na plný úvazek a 301 na částečný úvazek, což v přepočtu na plný úvazek odpovídá celkem počtu 900,95 pracovníků. Počet stálých zaměstnanců na plný úvazek v roce 2006 činil 2 353, na částečný úvazek 95, přepočteno na plný úvazek 2 388,95. Dále v EZ v roce 2006 pracovalo 6 učňů/praktikantů na plný úvazek a 38 učňů/praktikantů na částečný úvazek, tj. 4,5 v přepočtu na plný úvazek. Sezónní nebo příležitostní pracovníci odpracovali v roce 2006 na ekologických farmách 196 503 hodin (viz Graf 9).

Graf 9 Rozložení pracovních sil na ekologických farmách v ČR v roce 2006

Zdroj: dotazníkové šetření.

Farmy, které se do EZ zaregistrovaly v první polovině roku 2007 zaměstnávaly 161 rodinných příslušníků na plný úvazek, 134 na částečný úvazek (v přepočtu na plný úvazek 206,97 rodinných příslušníků). Počet stálých zaměstnanců na plný úvazek činil 238, na částečný úvazek 21, přepočteno na plný úvazek 245,6. Žádná z farem, které do systému ekologického zemědělství vstoupily nově v roce 2007 neuvedla, že by zaměstnávala učně nebo praktikanty. Sezónní pracovníci na těchto farmách v roce 2007 odpracovali 54 999 hodin. Přehled získaných dat za rok 2007 je uveden pouze v Tabulce 10 a není prezentován grafickou formou, protože získaná data nejsou úplná (pouze data získána od farem nově registrovaných v první polovině roku 2007).

Závěr

Lze konstatovat, že ekologické zemědělství v ČR je na vzestupu. Narůstá celková výměra zemědělské půdy obhospodařované ekologickým způsobem. Stoupá i počet hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách. To je způsobeno především zvýšenou poptávkou po produktech pocházejících z ekologického zemědělství.

Veřejnost si stále více uvědomuje, že ekologické zemědělství není jen producentem biopotravin, ale plní i mnoho dalších funkcí, např. šetrným způsobem hospodaření napomáhá k vytváření kvalitnějšího životního prostředí. Šetrně hospodaří s půdou, nepoužívá chemicko-syntetické ochranné prostředky a hnojiva, používá pestré osevní postupy, zachovává a zvyšuje půdní úrodnost, přispívá k vyšší biologické diverzitě, vyváženému koloběhu živin v půdě, pěstování tradičních plodin. Prosazuje přirozený chov zvířat s možností výběhu a udržování dobrého zdravotního stavu zvířat přirozenou cestou a v neposlední řadě zakazuje používání geneticky modifikovaných organismů a mnoho dalších pozitiv.